

v tanečním rytmu

31. 1. 2019, 19 hodin

Dům kultury města Ostravy

I I I I

janáčkova

I I I I I

filharmonie

I I I

ostrava

OSTRAVA!!!

program:

Hector Berlioz

Římský karneval, ouverture op. 9 10´

Camille Saint-Saëns

Koncert pro klavír a orchestr č. 5 F dur op. 103 29´

Allegro animato

Andante. Allegretto tranquillo. Andante

Molto allegro

/přestávka/

Leonard Bernstein

Divertimento pro orchestr 16´

Sennets and Tuckets. Allegro non troppo, ma con brio

Waltz. Allegretto, con grazia

Mazurka. Mesto, molto moderato

Samba. Allegro giusto

Turkey Trot. Allegretto, ben misurato

Sphinxes. Adagio lugubre

Blues. Slow blues tempo

March „The BSO Forever“

Maurice Ravel

La Valse, choreografická báseň pro orchestr

13´

Allegro moderato

Andante

Allegro

účinkuje:

Jasminka Stančul – klavír

Janáčková filharmonie Ostrava

Jacek Kasprzyk – dirigent

Hector Berlioz napsal Římský karneval jako předeihu ke druhému jednání své dřívější opery Benvenuto Cellini. Opera samotná velký úspěch v roce 1838, kdy měla premiéru, nesklidila, proto se k ní Berlioz vracel a revidoval ji. Už jenom na tříměsíční období zkoušek s orchestrem pařížského operního divadla vzpomíná skladatel jako na období trýzně. Dirigent Habeneck, který měl dílo s orchestrem nastudovat, mu ve skutečnosti nakloněn nebyl a na zkouškách to bylo znát. Nedokázal například dosáhnout správně rychlého tempa saltarella, které se tančí a zpívá v polovině druhého dějství na náměstí Colonne. Když pak Berlioz napsal a měl uvést Římský karneval, kde použil v allegru téma ze zmíněného saltarella, doslechl se Habeneck, že část orchestru byla tehdy odvolána do Národní gardy a že se kvůli tomu zkoušelo bez dechových nástrojů. Takové provedení si nechtěl nechat ujít. Avšak hráči neudělali toho večera jedinou chybu. Berlioz na premiéru vzpomínal: „Dal jsem allegru vířivý pohyb zatiberských tanečníků. Obecenstvo volalo bis. Hráli jsme předeihu znovu; tlumočili ji ještě lépe“. Další výrazné téma vycházející z opery se ozve v anglickém rohu jako lyrická melodie z milostného dvojzpěvu, v němž se objeví Benvenuto Ce-

llini, italský renesanční sochař a umělec, nešťastný láskou a úklady svých nepřátel.

Camille Saint-Saëns projevils hudební talent už jako velmi malé dítě – ve třech letech složil první klavírní skladbičku, v pěti letech absolvoval první veřejný koncert s Beethovenovými sonátami, v deseti letech debutoval mimo jiné s Mozartovým Klavírním koncertem č. 15. Svůj poslední klavírní koncert č. 5 F dur napsal Saint-Saëns v roce 1896, dvacet let po tom předchozím jako oslavu padesátiletého jubilea svého debutu. Nese podtitul Egyptský, a to proto, že jej zkomponoval na jedné ze svých zimních dovolených v egyptském Luxoru. Využil tam ale prvky i ze svých dalších cest do exotických míst, navštívil také Brazílii, Alžírsko nebo Cejlon. O díle prohlásil, že jeho koncert zve posluchače „na cestu na východ, a ve Fis dur pasáži dokonce na Dálný východ“. Na cestu, vedoucí po moři. První věta přináší dvě kontrastní témata, na počátku rychlé virtuózní běhy v klavíru připomínající vlnobití se postupně utišují do jemných vln, jako když loď na moři připlouvá do přístavu. Druhá část obsahuje nejvíce exotických melodií, Saint-Saëns do ní ukryl také milostnou píseň, kterou slyšel zpívat lodníka během plavby po Nilu.

Ve třetí, velmi živé části, se klavír a orchestr bouřlivě spojují a překrývají a vytvářejí tak vzájemné napětí, které pak vrcholí triumfálním závěrem. Téma ze třetí věty využil ještě v poslední ze šestice klavírních etud op. 111 – Toccata d'après le cinquième concerto.

Divertimento zkomponoval **Leonard Bernstein** v roce 1980 jako poctu k výročí sta let od založení Bostonského symfonického orchestru. Skládá se z osmi částí, z nichž každá odkazuje na různé styly, od symfonického repertoáru napříč historickými obdobími až po americkou populární hudbu. Bernstein, bostonský rodák, o dílu před premiérou řekl, že odráží jeho mládí, kdy zde poprvé slyšel orchestrální hudbu a málem samotným vzrušením spadl ze židle. Symfonický repertoár tak vychází z děl skladatelů, které tu měl v mládí možnost slyšet – Čajkovského, Beethovena nebo Strausse, populární zase v tehdejších nočních podnicích.

Sennets and Tuckets označoval fanfáry ve svých hrách už Shakespeare, odtud vzešel i název úvodní věty začínající fanfárami, navozující slavnostní náladu skladby. Druhý waltz je pak naopak záležitostí pro smyčce a je poctou Čajkovského Symfonii č. 6 h moll „Patetické“.

Následující mazurka zase odkazuje na Beethovenovu první větu Symfonie č. 5 c moll „Osudové“. Bernstein do hudby ukryl ještě jednu hříčku – centrum staví na tónech h (v anglickém systému označováno jako b) jako Boston a c jako Centenary, tedy sté výročí. Samba a Turkey Trot pak navozují odlehčenou atmosféru orchestrálních populárů a Blues je zase ozvěnou zmiňované klubové hudby. Poslední věta March „The BSO Forever“, nejdelší ze všech, začíná kánovem tří fléten a následně přechází do parafráze na Radeckého pochod od J. Strausse.

Choreografická báseň La Valse **Maurice Ravela** vznikla na objednávku Ďagilevova ruského baletního souboru. Téma valčíku znělo Ravelovi v hlavě už z dřívějšíka, kdy napsal klavírní cyklus Valčíky vznešené a sentimentální. Na rozdíl od nich ale tato skladba nemá symetrickou formu, a tím pádem ani periodicky stavěnou melodiku, prvky valčíku volně spojuje do souvislé symfonické básně. V díle ale sedmý valčík z tohoto cyklu cituje. Pro jevištní uvedení choreografické básně Ravel předepsal: „Mezi vířící mlhou se dají zahlédnout v záblescích světla taneční páry. Ponenáhlu se mlha rozptyluje, lze rozeznat obrovský sál, zaplněný tančícím množstvím.“ Všechno ostatní

ponechal Ravel na choreografovi, tedy Ďagilevovi, který byl ale dílem zmaten a nebyl schopen vybrat z něj dějovou myšlenku. Vzhledem k tomu a také skutečnosti, že předchozí společný balet Dafnis a Chloe dosáhl pouze polovičního úspěchu, rozhodl se Ďagilev dílo nakonec odmítnout, což vedlo pochopitelně k vzájemnému ochlazení vztahů. Jevištní premiéru připravila v pařížské opeře až Ida Rubinsteinová, skutečného úspěchu dosáhlo dílo ale až při koncertní premiéře začátkem ledna 1920 v Koncertech Lamoreux pod vedením Camilla Chevillarda. Choreografická báseň La Valse se tak nakonec stala oblíbenou a často uváděnou koncertní skladbou.

Nikola Illeová

Srbská klavíristka **Jasminka Stančul** studovala hru na klavír nejprve ve své rodné zemi a později na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni u Noela Florese a v Ženevě u Marie Tipo.

První cena v Mezinárodní Beethovenově soutěži ve Vídni byla oceněním nejen jejího talentu, ale také výjimečného přístupu k Beethovenově hudbě. Od té doby vystoupil

la jako sólistka s celou řadou vynikajících orchestrů jako Wiener Symphoniker, Camerata Salzburg, Bruckner Orchester Linz, Royal Philharmonic Orchestra, Bournemouth Symphony Orchestra, Beethoven Orchestra Bonn, Stuttgarter Philharmoniker, Philharmonie Essen, Nürnberger Philharmoniker, Südwestdeutsche Philharmonie, Württembergische Philharmonie, Berliner Symphonie Orchester, Pražská PKF — Prague Philharmonia, Slovenská filharmónia Bratislava, Zagreb Philharmonic, Warsaw Philharmonic, Hungarian National Philharmonic, St. Petersburg Philharmonic, Estonian National Symphony Orchestra, Orchestre de Paris, Haydn-Orchester Bozen, Tokyo Symphony Orchestra, Sydney Symphony Orchestra, Australian Chamber Orchestra, Pittsburgh Symphony Orchestra, Los Angeles Philharmonic, Madison Symphony Orchestra, Charlotte Symphony Orchestra, Slovenian Philharmonic Orchestra a další.

Spolupracovala také s předními dirigenty jako Daniele Gatti, Fabio Luisi, Nikolaj Alexejev, Semyon Bychkov, Asher Fisch, Adam Fischer, Hans Graf, Lorin Maazel, Ari Rasilainen, Essi Pekka Salonen, Kurt Sanderling, Horst Stein, Jukka Pekka Saraste, Bruno Weil, Tomáš Neto-

pil, Aleksandar Marković, Stéphane Denev, Kasushi Ono a mnoho dalších.

Pravidelně je zvána na festivaly jako Klavier-Festival Ruhr, Schleswig-Holstein Festival, Rheingau Music Festival, Maggio Musicale Fiorentino, Settimane Musicali di Stresa, Carinthischer Sommer nebo Attergauer Kultursommer. S Gustavem Kuhnem se účastní i Tiroler Festspiele Erl.

Kromě sólové dráhy se věnuje i komorní hudbě např. ve vídeňském Brahms Triu nebo s Wiener Streichquartett, s nímž pravidelně vystupuje na Musikverein a také v Japonsku. Jejími kolegy na poli komorní hudby jsou také Christian Altenburger, Franz Bartolomey, Patrick Demenga, Julian Rachlin, Benjamin Schmid nebo Nikolaj Znaider. Její jméno najdeme i na mnoha CD. V poslední době k nim přibyla nahrávka Beethovenových klavírních koncertů č. 1 a 5 a Mozartových koncertů KV 271 a 595.

Jasminka Stančul od října 2013 učí na Hudební akademii v Lublani. Pořádá také mezinárodní mistrovské kurzy a pravidelně je zvána do porot mezinárodních klavírních soutěží. Preferuje klavíry firmy FAZIOLI.

Významný polský dirigent **Jacek Kaspszyk** je od sezóny

2013/14 hudebním a uměleckým ředitelem Varšavské filharmonie. Patří k nejvýznamnějším dirigentům v Polsku. Dříve zastával funkce uměleckého ředitele Filharmonie Wrocław, hudebního ředitele Národního symfonického orchestru Polského rozhlasu (NOSPR) a Polské národní opery. Byl také šéfdirigentem Noord Nederlands Orkest (1991-5). Od ledna 2015 je i hudebním ředitelem a šéfdirigentem Orchestru Beethovenovy akademie v Krakově. Úspěch na Karajanově dirigentské soutěži v Berlíně v roce 1977 odstartoval jeho mezinárodní kariéru. Od té doby řídil mnoho velkých orchestrů po celém světě, včetně Berlínských filharmoniků, Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, RSO Berlin, Orchestre de Paris, Vienna Symphony, orchestry v Oslu, Stockholmu, Rotterdamu a také v České republice. S Chamber Orchestra of Europe podnikl turné po Austrálii. Spolupracuje se všemi hlavními londýnskými orchestry, orchestry BBC (a to i na BBC Proms), stejně jako s Royal Scottish National, s Hallé Orchestra a s Royal Liverpool Philharmonic Orchestra.

S Varšavskou filharmonií podnikl řadu turné po Evropě, Asii a v poslední době i po USA, včetně koncertů v Alice

Tully Hall v New Yorku a v Davies Hall v San Francisku s velmi pozitivním ohlasem. Hostoval také u orchestrů v Lucernu, Lahti, v Japonsku, u Orquesta Sinfonica de Navarra, Orquestade Valencia, Symfonického orchestru Indie, stejně jako u St. Petersburg Philharmonic nebo Mariinsky Opera Orchestra během Festivalu bílých nocí v roce 2017 v Petrohradu. Kromě toho se pravidelně objevuje na dalších prestižních festivalech jako La Roque d'Anthéron, Chopin a jeho Evropa, Kissinger Sommer, Lugano Festivaland nebo Pražské jaro. Často je zván i do Číny, v této sezóně jej závazky zavedou k orchestrům Šanghaje, Guangzhou a Hangzhou. K dalším vrcholům sezóny patří vystoupení s Bournemouth Symphony Orchestra, s Janáčkovou filharmonií a Orchestre National de l'Île de France s klavíristou Louisem Lortiem. Kromě symfonické hudby se věnuje i opernímu repertoáru. Pracoval v renomovaných operních domech včetně Deutsche Oper am Rhein v Düsseldorfu, Opéra Comique v Paříži, oper v Lyonu a Bordeaux, English National Opera, Zurich Opera a Colon Teatro v Buenos Aires. Ve Staatstheater Nürnberg provedl Szymanowského mistrovské operní dílo Král Roger s velkým mezinárodním ohlasem.

Na kontě má také řadu oceněných nahrávek, Lutosławského symfonie č. 2 a 4 s Filharmonii Wrocław získaly cenu Fryderyk v kategorii Album roku. Pořídil také průkopnický záznam Szymanowského Krále Rogera s Polskou národní operou. Často a rád spolupracoval a spolupracuje s klavíristkou Marthou Argerich, především pak na festivalu v Luganu, odkud je jejich společná nahrávka Mozartových děl (EMI, 2012). Dva roky předtím spolu nahráli i Chopinovy skladby. Pro Warner Classics nahrál s Varšavskou filharmonii CD se Szymanowského Stabat mater a Symfonii č. 3, jež bylo kritiky velmi pozitivně přijato. Nejnovější nahrávkou (jaro 2018) jsou Mlynarského Symfonie Polonia, Pendereckého Polonaise s Weinbergovy Polské melodie.

Obdržel také prestižní medaily Elgar jako výraz uznání za skvělé interpretace Elgarových děl, dostal se tak do společnosti skvělých dirigentů, jakými jsou Daniel Barenboim, Vladimir Ashkenazy, Andrew Litton nebo Leonard Slatkin. V roce 2013 mu byla na festivalu Varšavský podzim předána také medaile Lutosławského.

OSTRAVA!!!

Moravskoslezský
kraj

MINISTERSTVO
KULTURY

KVALITA HOSPODÁŘSKÁ KOMORA
MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

srdečně
vás zveme
na koncert

Vášeň a cit
7. 2. 2019, 18 hodin
Dům kultury města Ostravy

R. Galliano: Opale Concerto pro akordeon
a smyčcový komorní orchestr

M. Rózsa: Koncert pro violoncello a orchestr op. 32

Z. Fibich: Symfonie č. 3 e moll op. 53

Anežka Štenclová – akordeon, Paulína Glacová – violoncello,
Janáčkova filharmonie Ostrava, Marek Štilec – dirigent

jacek
kasprzyk
dirigent

31. 1. 2019, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy